

DOI 10.31558/2307-2318.2023.2.12

УДК 336.61:378.4

JEL I 22, I23, C38

Юрчишена Л. В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів і банківської справи
Донецького національного університету імені Василя Стуса
ORCID iD: 0000-0002-5904-0758
l.yurchishena@donnu.edu.ua

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ МОДЕЛІ РОЗРАХУНКУ ПОВНОЇ ВАРТОСТІ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

В статті запропоновано концептуальні підходи до визначення вартості освітніх послуг в закладах вищої освіти: перший – заснований на розподілі витрат університету на умовно-постійні і умовно-змінні; другий – ідентифікованої собівартості освітньої програми із врахуванням рівня освіти; третій – на підставі структури контингенту. Визначено драйвери, що впливають на вартість освітніх послуг, такі як: приведений контингент, норматив чисельності здобувачів у групі, кількість ставок ННП, середня заробітна плата та нарахування на неї. Для кожного підходу обґрунтовано модель розрахунку вартості освітніх послуг, визначено драйвери та методичний інструментарій розрахунку, основні переваги та недоліки застосування. Здійснено практичну апробацію всіх підходів для освітніх програм бакалаврського і магістерського рівнів Донецького національного університету імені Василя Стуса, аргументовано особливості визначення вартості для кожного рівня, виявлено чинники, які впливають на рішення університетського менеджменту щодо цінової політики.

Ключові слова: концептуальні підходи, модель розрахунку, витрати на освіту, плата за навчання, вартість освітніх послуг, вища освіта, університет, ціна.

Рис. – 6, Літ. – 13

L. Yurchyshena

PhD in Economics, Associate Professor,
Department of Finance and Banking,
Vasyl' Stus Donetsk National University

METHODOLOGICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF THE MODEL FOR CALCULATING THE FULL COST OF EDUCATIONAL SERVICES

The article proposes conceptual approaches to determining the cost of educational services in institutions of higher education: the first is based on the distribution of university costs into conditional-permanent and conditional-variable; the second – the identified cost of the educational program, considering the level of education; the third – based on the contingent structure. The drivers affecting the cost of educational services are defined, such as: the reduced contingent, the number of applicants in the group, the number of NNP rates, the average salary, and its accruals. For each approach, the model for calculating the cost of educational services is substantiated, the drivers and methodological tools of calculation, the main advantages and disadvantages of the application are defined. Practical testing of all approaches for educational programs at the bachelor's and master's levels of the Vasyl' Stus Donetsk National University named after was carried out, the peculiarities of determining the cost for each level were argued,

and the factors influencing the decision of the university management regarding the price policy were identified.

Keywords: conceptual approaches, calculation model, education costs, tuition fees, cost of educational services, higher education, university, price.

Fig. - 6, Lit. - 13

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси у вищій школі, що обумовлені викликами зовнішнього середовища, а також обмежене фінансування з боку держави в умовах війни, зміна структури контингенту на користь здобувачів-контрактників, розширення фінансової автономії ЗВО, дефіцит коштів та посилення конкуренції на ринку освітніх послуг – це драйвери, що посилюють проблему розробки виваженої політики ЗВО до формування вартості освітніх послуг. Воєнний стану в Україні обумовив призупинення дії регуляторних обмежень щодо встановлення індикативної собівартості – граничної (мінімальної) ціни на освітні послуги, поряд з цим вартість освітніх послуг не відповідає реальним витратам ЗВО, проте конкурентна боротьба за потенційних абітурієнтів є передумовою встановлення демпінгових цін. Невідповідність цінової політики витратам ЗВО обумовлюють проблему визначення і встановлення вартості освітніх послуг, що потребує концептуального і методичного обґрунтування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розрахунку вартості освітніх послуг в ЗВО в науковій спільноті досліджується досить епізодично, так Коцкулич Т. Я. [1] для калькулювання собівартості платних освітніх послуг всі витрати розділяє на прямі і непрямі, проте дискусійним залишається віднесення витрат на оплату праці НПП, що залучені до реалізації декількох ОП до непрямих, не погоджуюся, адже використовуючи інформацію щодо фактичного навантаження викладачів і кількості здобувачів в групі їх можна розподілити між декількома ОП, а тому ці витрати є прямими. Подальшого дослідження потребують методи калькулювання, які розглянуті на прикладі підприємств, доцільність застосування позамовного методу в ЗВО не доведена і потребує практичної апробації.

Григораш О. В. [2] оцінює вплив індикативної собівартості як інструмента державного регулювання щодо визначення мінімальної вартості на освітні послуги на обсяг набору в провідні вищі. Труніна І. М., Пряхіна К. А., Андрієнко М. С. [3] виокремлюють маркетингові інструменти ціноутворення на ринку освітніх послуг, визначають принципи їх просування, акцентують увагу на тому, що більшість ЗВО при визначенні собівартості освітньої послуги користуються витратним методом або методами ціноутворення, що орієнтовані на споживача, на корисність продукту / послуги, конкурентів.

Костриченко В., Красовська Ю. [4] критично оцінюють наявні методики визначення ціни на платні послуги, і пропонують розподіляти витрати на прямі і непрямі із врахуванням індексу інфляції, нормативу чисельності здобувачів в групі, коригуванням на коефіцієнт якості надання освітніх послуг та розрахунку раціональної ціни із врахуванням цінової політики інших ЗВО та еластичності попиту. Науковці пропонують методичні імперативи, акцентують увагу на збалансуванні вартості навчання за державним замовленням і кошти фізичних / юридичних осіб.

Жихарева В. В., Познанська І. В., Баришнікова В. В. [5] пропонують методичний інструментарій розрахунку точки беззбитковості освітніх послуг університету, при цьому значної уваги приділяють розподілу витрат на змінні та умовно-постійні. Науковці зазначають, що даний підхід дає можливість обґрунтувати економічну доцільність реалізації ОП, проте не враховує якісні показники, такі як унікальність, перспективність з позиції майбутнього працевлаштування, якісний склад НПП, що її реалізують тощо. Шашкевич О. [6] обґрунтовує методичний підхід розрахунку оптимальної ціни освітніх послуг ЗВО та пропонує оптимізаційну задачу для визначення максимального

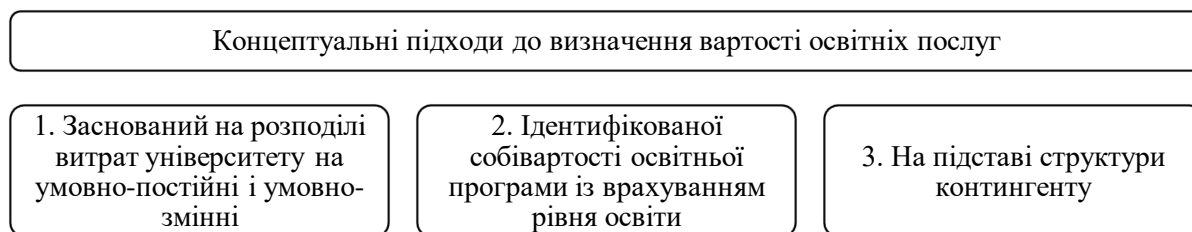
контингенту за умови використання наявних ресурсів ЗВО, що враховує зміну контингенту, одноразові витрати щодо створення освітньої послуги, структуру контингенту (бюджет / контракт), максимальний приріст контингенту за рахунок додаткових вкладень, поточні видатки на одного здобувача, ставку прибутковості капітальних вкладень [6]

Костенко І. С. [7] досліджує вплив індикативної собівартості на поведінку абітурієнтів, порівнює її з фактичною вартістю, а також стверджує про ризик перерозподілу здобувачів на користь приватної освіти. Лопушняк Г. [8] стверджує про недосконалість наявних концептуальних підходів до розрахунку вартості і пропонує методику розрахунку видатків на оплату праці за категоріями працівників із врахування коефіцієнта підвищення заробітної плати та коригувального коефіцієнта залежно від престижності спеціальності, проте не надає методичного інструментарію розрахунку вартості освітніх послуг. Матюх С., Лопатовський В. [9] пропонують методику розрахунку вартості освітніх послуг, що враховує купівельну спроможність населення та наявність бюджетних місць в ЗВО, інструментом компенсації витрат на навчання визначають довгострокове кредитування навчання для молоді з незначним рівнем доходом.

Критичний аналіз наукових підходів щодо визначення вартості освітніх послуг дає можливість стверджувати про їх епізодичність та незавершеність, що обумовлено процесом становлення фінансового менеджменту в університетах, а тому потребує подальших досліджень.

Метою статті є визначення концептуальних підходів та розробка моделей розрахунку повної вартості освітніх послуг, їх практична апробація, обґрунтування переваг та недоліків практичного застосування запропонованих моделей.

Виклад основного матеріалу. Конкурентне середовище, демпінгові ціни з боку регіональних ЗВО та обмежені фінансові ресурси Донецького національного університету імені Василя Стуса обумовили необхідність методичного та концептуального обґрунтування підходів до визначення вартості освітніх послуг [10]. Відповідно до запиту ректорату було запропоновано три концептуальні підходи до визначення повної вартості освітніх послуг із врахуванням таких драйверів, як контингент, спеціальність, рівень освіти, кадрове забезпечення освітньої діяльності, структура постійних і змінних витрат (рис. 1).

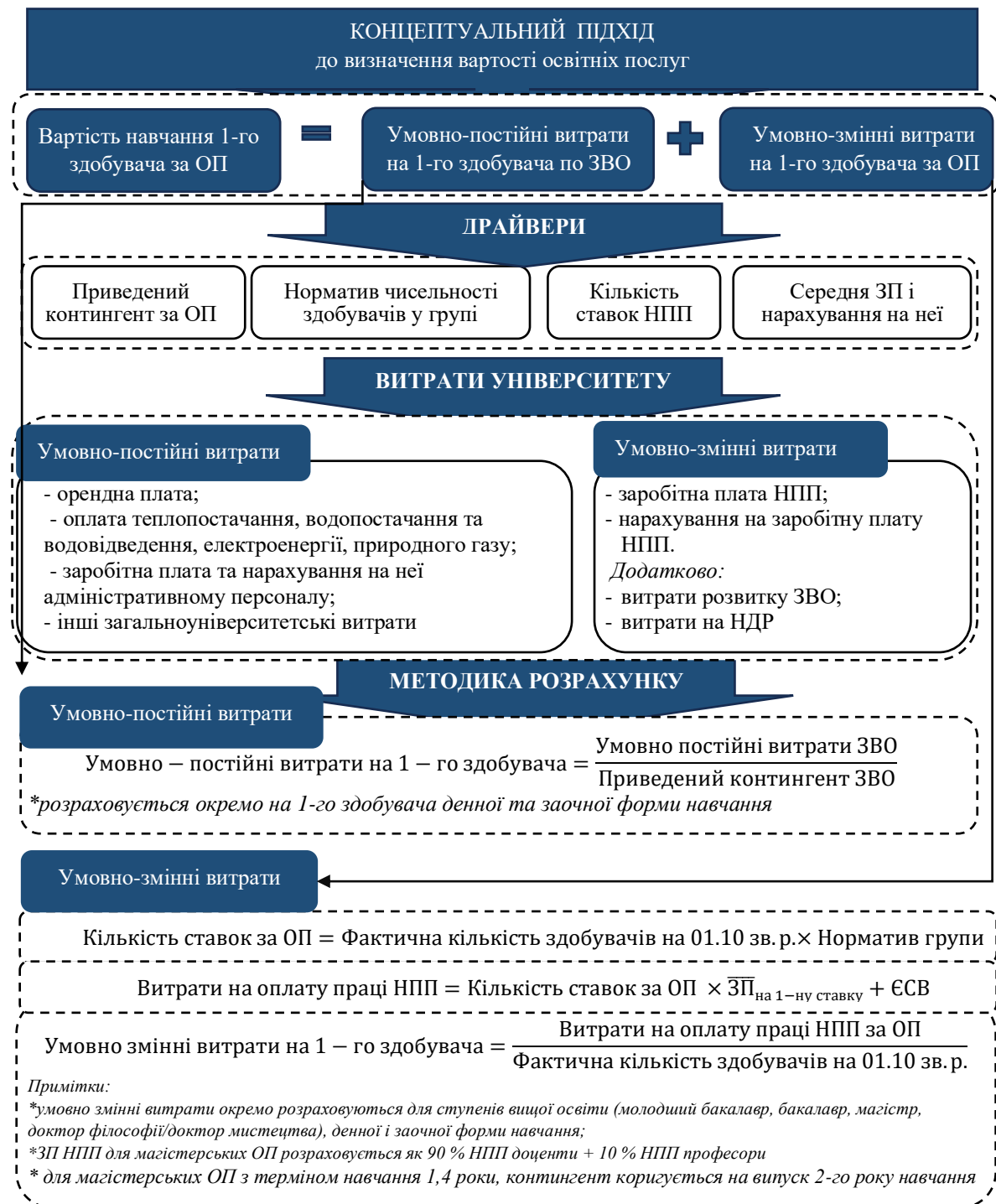
Рисунок 1 – Концептуальні підходи до визначення вартості освітніх послуг ЗВО

Джерело: розроблено автором

Практична апробація яких дозволила визначити реальну вартість освітніх послуг, інструменти оптимізації витрат та наявні обмеження щодо можливості генерування доходів університетом. Перший підхід заснований на розподілі витрат університету на умовно-постійні і умовно-змінні, що розраховуються на 1-го здобувача відповідно до наявного контингенту ЗВО на 01.10 звітнього року (рис. 2).

Основними драйверами, що впливають на вартість навчання одного здобувача за освітньою програмою є:

- приведений контингент, що розраховується для визначення: умовно-постійних витрат в цілому по ЗВО, умовно-змінних – по освітній програмі;
- норматив чисельності здобувачів у групі визначається внутрішніми локальними актами ЗВО або нормативно-правовими актами України;

Рисунок 2 – Модель розрахунку вартості освітніх послуг заснована на розподілі витрат ЗВО на умовно-постійні і умовно-змінні

*розроблено автором

- кількість ставок НПП залежить від контингенту здобувачів вищої освіти та рівня аудиторного навантаження при розрахунках можлива похибка за рахунок узагальнення контингенту та бакалавріаті, адже контингент за курсами може бути відмінним, і в окремих випадках – це малокомплектні групи, до яких можуть застосовуватися понижувальні коефіцієнти при розрахунку навантаження, а в іншому –контингент вище нормативного, проте за перевищення доплати не здійснюються, а навантаження залежить від аудиторного фонду;

- середня заробітна плата і нарахування на неї залежать від рівня мінімальної заробітної плати (МЗП), розраховуючи умовно-постійні витрати береться узагальнений

показник в цілому по ЗВО і корегується на коефіцієнт підняття МЗП в наступному році. Середня заробітна плата НПП розраховується як посадовий оклад доцента із врахуванням педагогічного стажу понад 10 років, надбавки за науковий ступінь та вчене звання доцента. Щодо ступеня вищої освіти «Магістр», то рекомендовано середню заробітну плату визначати як 90 % оплата праці доцента та 10 % професора, для ступеня вищої освіти «Доктор філософії/Доктор мистецтва» доцільно врахувати відсоток залучених докторів наук, професорів. До середньорічної заробітної плати включаються витрати на оздоровлення працівників.

Запропонований концептуальний підхід передбачає, що всі витрати ЗВО розділяються на умовно-постійні та умовно-змінні, при цьому до умовно-змінних відносяться ті, що залежить від контингенту – витрати на оплату праці та відрахування на соціальні заходи, крім того сюди можна включити додатково відсоток витрат на розвиток ЗВО та витрати на науково-дослідні роботи (за умови, що ціна на освітні послуги залишається конкурентоспроможною). Всі інші (амортизація, матеріальні витрати, витрати на комунальні послуги та енергоносії, орендна плата, витрати на дослідження та розробки та інші витрати) до умовно-постійних, так як їх зміна прямо не залежить від зміни контингенту здобувачів вищої освіти. Даний розподіл є досить умовним і не враховує рівень витрат на витратні ОП, такі, що потребують використання лабораторного фонду (хімія, фізика, енергетика тощо). Ідентифікація витрат за інститутами, факультетами, спеціальностями, освітніми програмами є трудомістким процесом і потребує відповідного програмного забезпечення; на підставі публічної звітності це зробити не можливо, тому доведено прийнятність зазначеного розподілу витрат.

Методику розрахунку витрат наведено на рис. 2, при визначенні витрат за основу беруться витрати планового року із врахуванням коригувань підвищення цін на тарифи, оренду, заробітну плату тощо. Контингент здобувачів магістерських ОП, які мають термін реалізації 1,4 роки коригується на випуск другого року, як для денної, так і заочної форми навчання, за формулою:

$$St. = St_{n-1} \times \frac{4}{10} + (St_{n-1} - St_n) \times \frac{6}{10} \quad (1)$$

Недоліками даного підходу є нівелювання впливу кількості залучених на освітню програму докторів наук, доцентів, асистентів, які мають наукову ступінь та або ні вчене звання, неоднакову вислугу років, а відповідно і рівень надбавки, а також можуть мати додаткові надбавки. Ще один недолік – освітні програми із значним контингентом покривають більше умовно-постійних витрат, порівняно із малочисельними, що не стимулює до додаткового набору на непопулярні спеціальності / освітні програми, адже вони фактично отрибмують додаткове фінансування іншими ОП. Переваги: логічність, нескладність здійснення розрахунків на підставі офіційно оприлюднених даних; зростання контингенту в ЗВО призводить до скорочення умовно-постійних витрат на одного здобувача, що знижує вартість освітніх послуг.

Другий підхід – ідентифікованої собівартості передбачає розрахунок вартості навчання для окремої ОП. Це досить трудомісткий підхід, адже потребує інформації від навчального відділу, деканату, кафедр та фінансових служб ЗВО щодо кожної освітньої програми. А саме: контингент, викладачі, що залучені до її реалізації, в т. ч. до керівництва кваліфікаційними роботами (їх посада, наявність вченого звання, ступеня, вислуги років, додаткові надбавки, оздоровчі), освітні компоненти (кількість годин, що фінансується за рахунок спеціального фонду, переведення їх в ставки із врахування потоків).

Модель розрахунку вартості освітніх послуг (рис. 3) здійснюється на підставі середніх умовно-змінних витрат по окремій ОП із врахування всього терміну навчання (розрахунки здійснюються для кожного року окрему із врахуванням специфіки

забезпечення та реалізації освітніх компонентів) та умовно-постійних витрат на одного здобувача-контрактника розрахованого за приведеним контингентом по ЗВО.

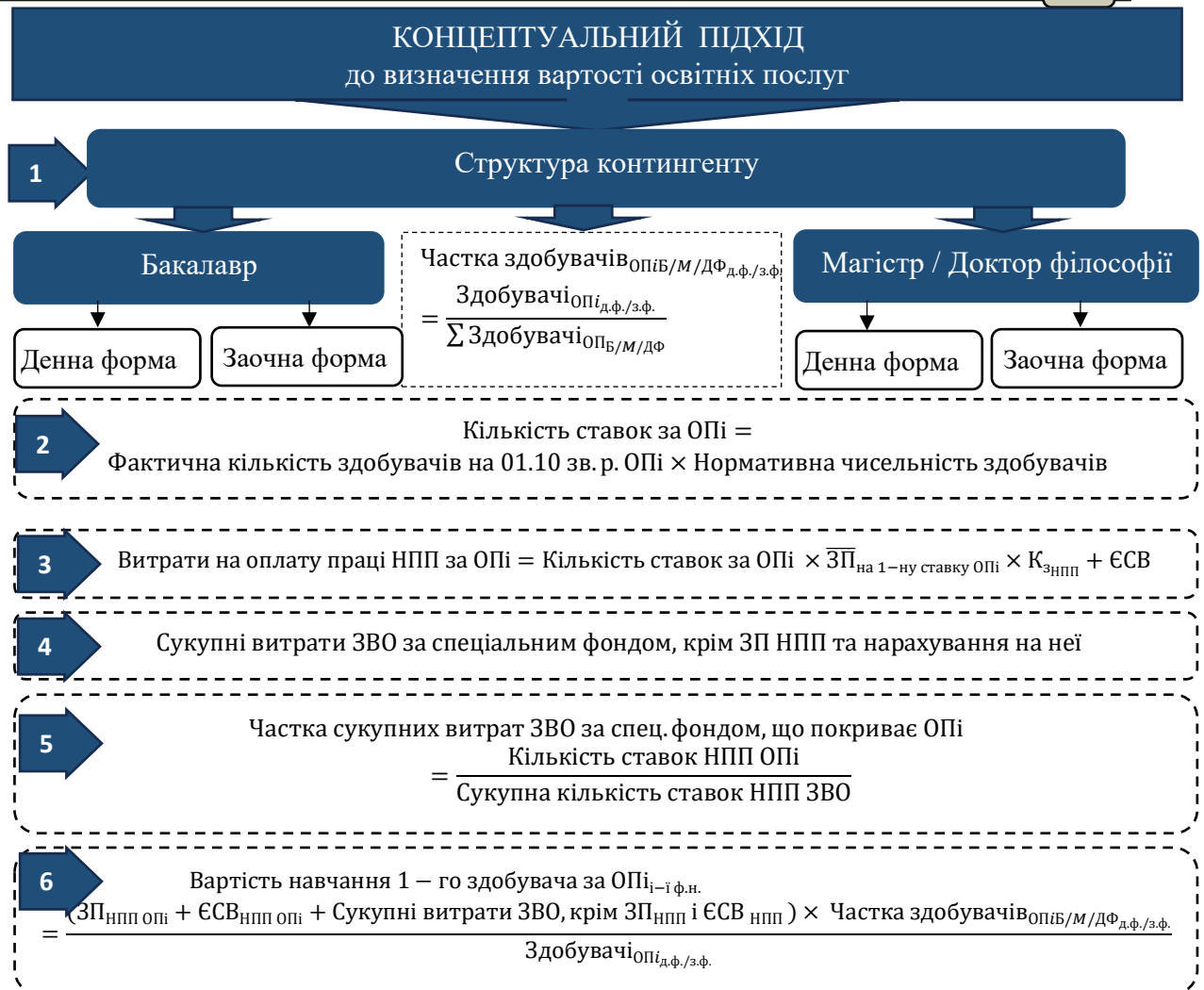

Рисунок 3 – Модель розрахунку вартості освітніх послуг за освітньою програмою із використанням ідентифікованої собівартості

*розроблено автором

Недоліком даного підходу є трудомісткість розрахунків, залученість представників різних структурних підрозділів до формування інформаційної бази, врахування потоків, фактичного навантаження за контрактною формою навчання, значна кількість залучених на освітню програму професорів, докторів наук, доцентів, асистентів, врахування розподілу навантаження між НПП курсових робіт, практичної підготовки, кваліфікаційних робіт. Похибка в розрахунках за бакалаврськими освітніми програмами присутня при прогнозуванні навантаження на 2–4 курс (зокрема, потоки, залучення НПП, зміна контингенту), або в разі якщо розрахунок проводиться по фактичному контингенту за курсами, проте є ризик суттєвої зміни контингенту, а якщо врахувати факт, що чим більший контингент на ОП, тим менші умовно-змінні витрати на одного здобувача, то і вартість навчання буде не точною (орієнтовною). Тому при визначенні планової вартості освітніх послуг доцільно закладати мінімальний плановий контингент набору, що відповідає нормативній чисельності здобувачів у групі. За умови, якщо набір буде більшим, ніж плановий, то додаткова сума коштів буде формувати фінансову подушку або спрямовуватися на розвиток ЗВО тощо. Перевагою вище зазначеного концептуального підходу є точність розрахунку вартості освітніх послуг по окремій освітній програмі

Третій концептуальний підхід передбачає розподіл всіх витрат із врахуванням структури контингенту (рис. 4) бюджет / контракт, денна / заочна, бакалавр / магістр / доктор філософії / доктор наук. Для практичного застосування моделі розрахунку вартості навчання 1-го здобувача за ОП необхідно:

Рисунок 4 – Модель визначення вартості освітніх послуг на підставі структури контингенту

*розроблено автором

визначити кількість ставок за ОП за даними фактичної кількості здобувачів на 01.10 звітного року за відповідною освітньою програмою (ОП) та нормативною чисельністю здобувачів в групі;

розрахувати витрати на оплату праці на підставі кількості ставок та відсотка залучення НПП із вченим ступенем та / або званням, що враховується при визначенні фонду заробітної плати;

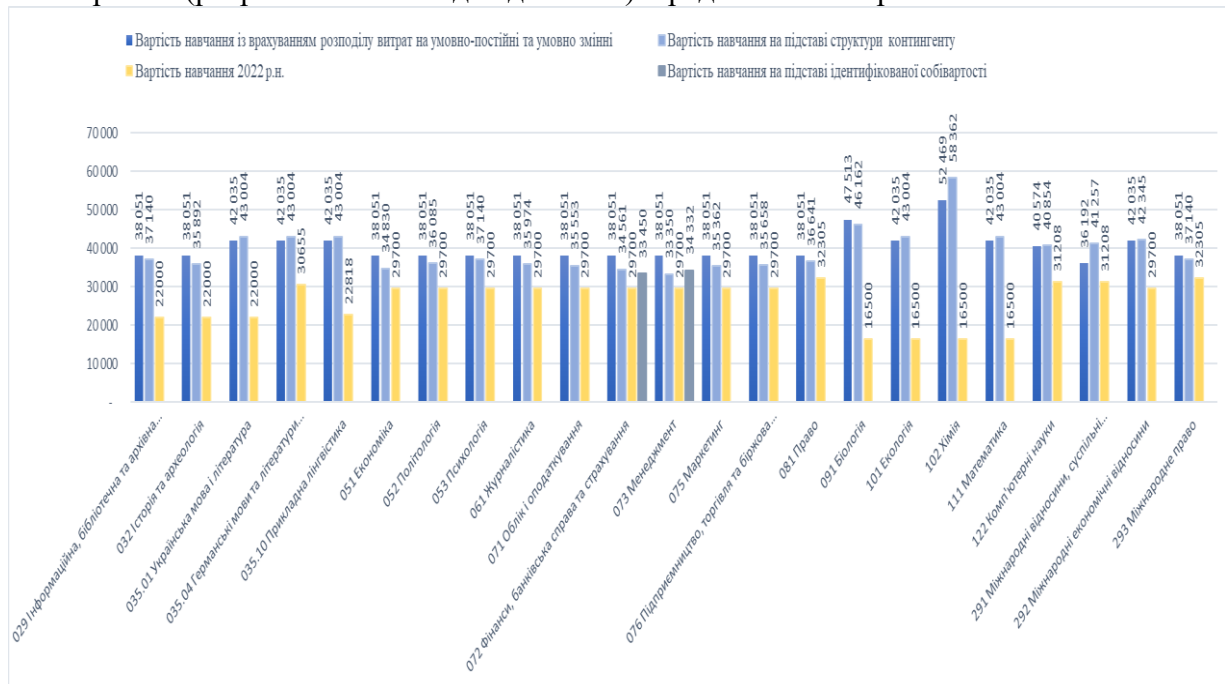
визначити сукупні витрати за спеціальним фондом ЗВО, крім вище розрахованої заробітної плати НПП та нарахування на неї;

визначити частку сукупних витрат ЗВО за спеціальним фондом, що покриває ОПі;

вартість навчання 1-го здобувача за ОПі для денної або заочної форми навчання, ступеня вищої освіти «Бакалавр / Магістр / Доктор філософії» визначається як відношення сукупних витрат ЗВО, в т. ч. заробітної плати та нарахуванням на неї, що покривається за рахунок ОПі до фактичного контингенту здобувачі ОПі.

Перевагою даного концептуального підходу є відносна простота застосування, проте суттєвим недоліком є похибки розрахунків при зміні контингенту, нерелевантність розрахунків для малокомплектних груп, неможливість розрахувати вартість навчання, якщо на ОП відсутній набір (в більшій мірі це стосується заочної форми навчання та нових ОП), зростання вартості для ОП в яких контингент є вищим, відсутність мотивації щодо нарощування контингенту в непопулярних з позиції абітурієнтів спеціальностей, неврахування рівня оплати праці викладачів, що залучені до реалізації освітніх програм.

За вихідними даними Донецького національного університету імені Василя Стуса розраховано вартість навчання здобувачів за трьома вище запропонованими підходами. Результати розрахунків для ОП денної форми СО «Бакалавр» на основі розподілу витрат на умовно-постійні та умовно-змінні, структури контингенту та ідентифікованої собівартості (розраховано лише для двох ОП) представлені на рис. 5.

Рисунок 5 – Порівняння вартості навчання для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр», денна форма навчання

*розраховано і побудовано автором

Порівнюючи вартість навчання розраховану за різними підходами спостерігається незначне відхилення за першим і другим підходом, проте якщо порівняти з вартістю навчання 2022 р., то університет встановлював демпінгову ціну відносно фактичної собівартості навчання, що на 14–48 % є меншою залежно від ОП. Тобто, фактично здійснювалося співфінансування видатків здобувачів за контрактною формою навчання та загально університетських видатків за рахунок бюджетних асигнувань. Проте, аналіз регіонального ринку праці в 2022 р. показує, що для ОП спеціальності 072 вартість навчання в ДонНУ імені Василя Стуса є найвищою у м. Вінниці і становить 29 700 грн, для порівняння ВТЕІ КДТЕУ – 20 000 грн, ВННІЕ ЗНУ – 27 360 грн, ВНАУ – 18 000 грн. Розрахункова вартість навчання 1-го здобувача за трьома підходами для ОП спеціальності 072 СО «Бакалавр» є відмінною, і становить, відповідно 38 051 грн, 34 561 грн, 33 450 грн. Проаналізувавши чинники, що вплинули на її зміну доцільно зазначити, що:

- при визначенні вартості за першим підходом (розподілі витрат на умовно-постійні та умовно-змінні) не враховано потоки в яких навчаються здобувачі, що завищує вартість навчання по потокових дисциплінах в два-три рази, тому доцільно здійснювати корегування в ручному режимі на певний коефіцієнт; норматив чисельності здобувачів у групі впливає на зміну показника вартості навчання; взято усереднений рівень оплати праці НПП; середній показник чисельності здобувачів за чотири роки набору, що не враховує фактичну кількість здобувачів, які будуть навчатися в прогнозованому періоді, як приклад, структура контингенту суттєво змінилася в бік зростання частки контрактників (I курс – 92 % контрактників, II – 71 %, III – 0,63 %, IV – 7 %);

- похибка у визначенні ціни в другому підході: при розрахунку структури контингенту не враховано його нерівномірність по роках набору; незначна кількість

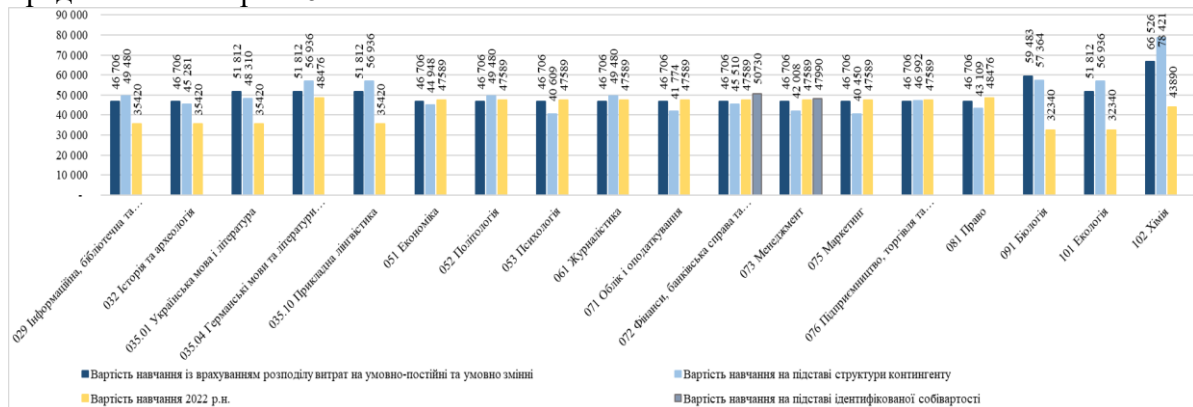

здобувачів, що навчаються за іншими ОП призводить до збільшення фінансового навантаження;

- підхід на основі ідентифікованої собівартості є найбільш точним, адже тут враховано всі чинники, які не можна було врахувати в попередніх підходах, проте застосування даного підходу потребує закладення фіксованого контингенту здобувачів, які потенційно буду навчатися на ОП, в разі перевищення набору, буде формуватися фінансова подушка.

Отже, оцінюючи переваги та недоліки запропонованих концептуальних підходів можна зробити висновок про можливість застосування будь-якого з них, як інструмента прийняття рішення університетським менеджментом при формуванні цінової політики, яка повинна враховувати конкурентні позиції ЗВО, ринкові ціни на аналогічні ОП та керуватися Постановою КМУ від 03.03.2020 р. № 191 «Деякі питання запровадження індикативної собівартості» [11]. В 2020–2021 рр. МОН України розраховувало і оприлюднило мінімальну вартість контрактного навчання на основі індикативної собівартості для осіб відповідного року набору денної форми навчання ступеня освіти молодший бакалавр, бакалавр, магістр та зазначило перелік спеціальностей для яких вона є обов'язковою [12]. Проте, з 01.01.2023 р. дію Постановою КМУ № 191 припинено [13] на період війни в Україні. Проте, після відновлення її дії при визначенні вартості навчання потрібно враховувати не лише фактичні витрати ЗВО на підготовку здобувачів, а й законодавчі обмеження щодо визначення її мінімального рівня.

Результати розрахунку вартості навчання для здобувачів ОП СО «Магістр» представлено на рис. 6.

Рисунок 6 – Порівняння вартості навчання для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр», денна форма навчання
*розраховано і побудовано автором

Розрахунки здійснено за трьома підходами із врахування терміну навчання 1,4 роки, тобто контингент другого року скориговано на коефіцієнт тих здобувачів, які завершили навчання, у витратах на оплату праці враховано, що 10 % НПП є докторами наук, професорами, а також оздоровчі, на рівні місячної заробітної плати. Вартість навчання за першим і другим підходом є відмінною в межах $\pm 15\%$ за рахунок фактичного контингенту, що навчається на ОП. Виявлено закономірність, що чим менша кількість здобувачів навчається на ОП, ти вища розрахункова вартість навчання. Порівнюючи розрахункову вартість за першим підходом з фактично встановленою на 2022 р., по більшості ОП спостерігається занижена вартість, зокрема, на такі непопулярні ОП як: «Біологія» на 27 143 грн, «Хімія» – 22 636, «Екологія» і прикладна математика» – 19 472 грн, «Українська мова і література», «Прикладна лінгвістика» – 16 392 грн, «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», «Історія та археологія» – 11 286 грн, «Публічне управління та адміністрування» – 5 485 грн, «Германські мови та літератури» – 3 336 грн, «Комп'ютерні науки» – 2 684 грн, це означає, що ЗВО свідомо планує фінансувати реалізацію зазначених ОП, за рахунок інших, більш прибуткових та

конкурентоспроможних. Такі фінансові рішення негативно впливають на фінансову стійкість ЗВО та обмежують можливість здійснення поточних видатків та видатків розвитку. Лише вартість навчання за економічними спеціальностями та правом є економічно обґрунтованою та формує фінансовий простір університету.

Висновки. Підсумовуючи, можна зробити висновок, що запропоновані концептуальні підходи можуть бути використані для визначення вартості освітніх послуг за освітніми програмами відповідного рівня і ступеня освіти, проте остаточне рішення, що приймає менеджмент університету щодо ціни повинно враховувати й інші чинники, такі, як: регуляторні обмеження на державному рівні, вартість навчання на аналогічні ОП в інших регіональних і центральних ЗВО України, рівень платоспроможності населення, адекватність і відповідність ціни до умов навчання, якість освітніх послуг, рейтингові позиції ЗВО, рівень працевлаштування випускників та інших чинників. Приймаючи рішення щодо встановлення вартості навчання нижче собівартості університетський менеджмент повинен розуміти за рахунок яких джерел буде здійснюватися співфінансування здобувачів, що навчаються за контрактною формою, якщо ж джерела не визначені, то наслідками може бути дефіцит коштів та порушення поточної фінансової стійкості ЗВО. В сукупності врахування зазначених чинників визначає вартість освітніх послуг для релевантної категорії абітурієнтів, і не чинить негативно впливу на вибір абітурієнтом ЗВО.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Коцкулич Т.Я. Калькулювання собівартості платних освітніх послуг у закладах вищої освіти як передумова формування економічно обґрунтованої вартості. Європейський вектор економічного розвитку. 2019. № 1 (26). С. 96–107.
2. Григораш О. В. Фінансові аспекти формування ринку освітніх послуг в Україні на прикладі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-воНаУОА, 2023. № 28 (56). С. 52–57.
3. Труніна І. М., Пряхіна К. А., Андрієнко М. С. Ціноутворення на ринку вищої освіти України. Ефективна економіка. 2021. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9422> (дата звернення: 10.06.2023).
4. Костриченко В. М., Красовська Ю. В. Методичні особливості формування цін на платні послуги вищих навчальних закладів. Економіка і суспільство. 2017. № 13. С. 525–530.
5. Жихарева В. В., Познанська І. В., Баришнікова В. В. Методика аналізу безбитковості освітніх послуг у маркетинговій діяльності університету. *Modern Economics*. 2020. № 23. С. 62-68. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-10](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-10).
6. Шашкевич О. Вартість освітніх послуг у вищих навчальних закладах: моделювання оптимальної ціни. *Світ фінансів*. 2007. Вип. 3 (12). С. 112–119.
7. Костенко І. С. Роль індикативної собівартості у формуванні ринку освітніх послуг в Україні. *Бізнес Інформ*. 2020. № 5 (508). С. 295-305.
8. Лопушняк Г. Концептуальні підходи до визначення вартості навчання у державному вищому навчальному закладі. *Демократичне врядування: Науковий вісник*. 2009. Вип. 3. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jan/26541/lopushnak.pdf> (дата звернення: 12.06.2023).
9. Матюх С. А., Лопатовський В. Г. Встановлення вартості навчання у вищих навчальних закладах на прикладі ВНЗ м. Хмельницького. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки*. 2017. Спецвипуск : Ефективність організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку вищої освіти : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (6 жовтня 2017 р., м. Київ). С. 79–87.

10. Юрчишена Л. В. Концептуальні підходи до моделі розрахунку вартості освітніх послуг закладів вищої освіти. «Міжнародна безпека у світлі сучасних глобальних викликів: країни Балтії – Україна: єдність, підтримка, перемога»: зб. наукових праць III Міжнар. наук.-практ. конф. Київ : КНЕУ. 2023 р. с. 256–259.

11. Постанова КМУ від 03.03.2020 р №191 «Деякі питання запровадження індикативної собівартості». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/191-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.06.2023).

12. Мінімальна вартість контрактного навчання у 2020-2021 році. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/minimalna-vartist-kontraktного-navchannya-2020> (дата звернення: 10.06.2023).

13. Постанова КМУ від 27.12.2022 № 1441 «Про зупинення в 2023 році дії деяких постанов Кабінету Міністрів України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1441-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.06.2023).

REFERENCES

1. Kockulych, T. Ja. (2019) Kaljkuljuvannja sobivartosti platnykh osvitnikh poslugh u zakladakh vyshhoji osvity jak peredumova formuvannja ekonomichno obgruntovanoji vartosti. [Costs calculation of paid educational services as ground for forming of economical grounded value] // *European vector of economic development*, no 1, 96–107. [in Ukrainian].

2. Hryhorash, O. V. (2023). Finansovi aspekty formuvannja rynku osvitnikh poslugh v Ukraini na prykladi spetsialnosti 072 «Finansy, bankivska sprava ta strakhuvannia» [Financial aspects of the formation of the market of educational services in ukraine on the example of majority 072 «Finance, banking and insurance»]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Serii «Ekonomika»: naukovyi zhurnal. Ostroh: Vydavnytstvo NaUOA.* 28 (56). 52–57. [in Ukrainian].

3. Trunina, I. M., Priakhina, K. A., Andriienko, M. S. (2021). Tsinoutvorennia na rynku vyshchoi osvity Ukrainy [Pricing in the higher education market of Ukraine]. *Efektivna ekonomika*. 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9422> [in Ukrainian].

4. Kostrychenko, V.M., Krasovska, Yu. V. (2017). Metodychni osoblyvosti formuvannia tsin na platni posluhy vyshchych navchalnykh zakladiv [Methodological features of price formation for paid services of higher educational institutions. *Economy and society*. *Ekonomika i suspilstvo*. 13. 525-530 [In Ukrainian].

5. Zhykharieva, V. V., Poznanska, I. V., Baryshnikova, V. V. (2020). Metodyka analizu bezzbytkovosti osvitnikh poslugh u marketynhovii diialnosti universytetu [The method of analyzing the break-even of educational services in marketing activities of the university]. *Modern Economics*. 23. 62-68. doi: [https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-10](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-10). [in Ukrainian].

6. Shashkevych, O. (2007). Vartist osvitnikh poslugh u vyshchych navchalnykh zakladakh: modeliuvannia optymalnoi tsiny [The cost of educational services in higher education institutions: modeling the optimal price]. *Svit finansiv*. 3 (12). 112–119. [in Ukrainian].

7. Kostenko, I. S. (2020). Rol indykativnoi sobivartosti u formuvanni rynku osvitnikh poslugh v Ukraini [The role of indicative cost in the formation of the educational services market in Ukraine]. *Byznes Ynform*. 5 (508). 295-305. [in Ukrainian].

8. Lopushniak, H. (2009). Kontseptualni pidkhody do vyznachennia vartosti navchannia u derzhavnomu vyshchomu navchalnomu zakladi [Conceptual approaches to determining the cost of education in a state higher education institution]. *Demokratychnе vriaduvannia: Naukovyi visnyk*. 3. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jan/26541/lopushnak.pdf> [in Ukrainian].

9. Matiukh, S. A., Lopatovskiy, V. H. Vstanovlennia vartosti navchannia u vyshchych navchalnykh zakladakh na prykladi VNZ m. Khmelnytskoho [Setting the cost of education in higher educational institutions on the example of Khmelnytskyi University]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohii ta dyzainu. Serii Ekonomichni nauky*. 2017.

Spetsvypusk : Efektyvnist orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu innovatsiinoho rozvytku vyshchoi osvity : materialy VII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (6 zhovtnia 2017 r., m. Kyiv). С. 79–87. [in Ukrainian].

10. Yurchyshena, L. V. (2023). Kontseptualni pidkhody do modeli rozrakhunku vartosti osvitnikh posluh zakladiv vyshchoi osvity [Conceptual approaches to the model for calculating the cost of educational services in higher education institutions]. *«Mizhnarodna bezpeka u svitli suchasnykh hlobalnykh vyklykiv: krainy Baltii – Ukraina: yednist, pidtrymka, peremoha»: zb. naukovykh prats III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Kyiv : KNEU. 256–259/ [in Ukrainian].*

11. Postanova KМУ vid 03.03.2020 r №191 «Deiaki pytannia zaprovadzhennia indykatyvnoi sobivartosti». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/191-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

12. Minimalna vartist kontraktного navchannia u 2020-2021 rotsi. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/minimalna-vartist-kontraktnogo-navchannya-2020> [in Ukrainian].

13. Postanova KМУ vid 27.12.2022 № 1441 «Pro zupynennia v 2023 rotsi dii deiakykh postanov Kabinetu Ministriv Ukrainy». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1441-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].